

**THE RELATIONSHIP BETWEEN STRESS AND ITS
RELATED FACTORS INFLUENCING EXCLUSIVE
BREASTFEEDING AMONG WORKING MOTHERS**

CHARIYA APICHATVORAPONG

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE (PUBLIC HEALTH)
MAJOR IN NUTRITION
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2004**

ISBN 974-04-5159-4

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียด และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวกในกลุ่ม
แม่ที่ทำงานนอกบ้าน (THE RELATIONSHIP BETWEEN STRESS AND ITS RELATED
FACTORS INFLUENCING EXCLUSIVE BREASTFEEDING AMONG WORKING MOTHERS)

จริยา อภิชิตวรพงษ์ 4436051 PPHP/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกโภชนวิทยา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : สมชาย ศุภวงศ์เดช, Ed. D. (COMMUNITY NUTRITION),
วิไล กุศลวิศิษฏ์กุล, วท.ม. (ชีวสถิติ), จิรนนท์ แก้วกล้า, วท.ด. (โภชนศาสตร์),
สุพร อภินันทเวช, อว. (เวชศาสตร์ครอบครัว)

บทคัดย่อ

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนั้นจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อสุขภาพของทารกในช่วง 6 เดือนแรกหลังคลอด ประเทศไทยกำหนดเป้าหมายไว้ว่า ลูกควรกินนมแม่อย่างเดียวน้อย 4 เดือนร้อยละ 30 แต่สถานการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในประเทศไทยพบว่า ยังห่างจากเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแม่ที่ทำงานนอกบ้านนั้นมีแนวโน้มของระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่สั้น ดังนั้นการส่งเสริม, การสนับสนุนให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ รวมทั้งการป้องกันไม่ให้เลิกเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในกลุ่มแม่ที่ทำงานนอกบ้านจึงมีความสำคัญ การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบย้อนหลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเครียด ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เช่น ความรู้, ทักษะ และแรงสนับสนุนทางสังคม กับระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยว กลุ่มตัวอย่างเป็นแม่ที่ทำงานนอกบ้าน, มีลูกคนแรก และอายุของลูกอยู่ระหว่าง 4 - 6 เดือน จำนวน 148 คน โดยการสัมภาษณ์เมื่อนำลูกมาตรวจสุขภาพหรือมารับวัคซีนที่แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศิริราชในระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม ถึง 30 พฤศจิกายน 2546

ผลการศึกษาพบว่า แม่ที่มีระดับความรู้และทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะมีระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยวที่ยาวนานมากขึ้น ($r = 0.237, p < 0.01$ และ $r = 0.203, p < 0.05$, ตามลำดับ) ขณะเดียวกันไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความเครียด, แรงสนับสนุนทางสังคม กับระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยว ($p > 0.05$)

จากการศึกษานี้มีข้อเสนอแนะว่า เจ้าหน้าที่ทางด้านสาธารณสุขควรร่วมกันส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยว โดยให้ความรู้ที่ถูกต้องและปรับทัศนคติของแม่ให้ถูกต้องเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยเริ่มตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์จนถึงระยะให้นมบุตร ส่วนในแม่ที่ทำงานนอกบ้านควรได้รับการสนับสนุนให้สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อไปอีกเมื่อต้องกลับไปทำงานนอกบ้าน

THE RELATIONSHIP BETWEEN STRESS AND ITS RELATED FACTORS
INFLUENCING EXCLUSIVE BREASTFEEDING AMONG WORKING
MOTHERS

CHARIYA APICHATVORAPONG 4436051 PPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN NUTRITION

THESIS ADVISORS : SOMCHAI DURONGDEJ, Ed.D. (COMMUNITY
NUTRITION), WILAI KUSOLVISITKUL, M.Sc., JEERANUN KLAEWKLA,
D.Sc. (NUTRITION), SUPORN APINUNTAVECH, M.D.Dip. THAI BOARD OF
CHILD AND ADOLESCENT PSYCHAITRY, Dip. THAI BOARD OF FAMILY
MEDICINE

ABSTRACT

Exclusive breastfeeding is important for infant health during the first 6 months. In Thailand, the 30 % target level of exclusive breastfeeding for at least 4 months has not been reached, especially in working mothers who tend to have a short duration of breastfeeding. Therefore the promotion, support and protection of breastfeeding among working mothers is most important. This study was a retrospective study aimed at studying the relationship between stress, factors influencing breastfeeding such as knowledge, attitude, social support for breastfeeding and exclusive breastfeeding. The subjects were 148 primipara mothers with an infant between 4-6 months of age who worked outside the home. The infants were brought by mothers for a regular check up or immunization at the Out Patient Department in Siriraj Hospital, Bangkok. Data were collected by interview during 1st July to 30th November 2003.

Results showed that knowledge and attitude of breastfeeding had a positive relationship with exclusive breastfeeding ($r = 0.237$, $p < 0.01$ and $r = 0.203$, $p < 0.05$, respectively) while there was no significant relationship between maternal stress and social support for breastfeeding with exclusive breastfeeding ($p > 0.05$).

These findings suggest that health care providers should promote exclusive breastfeeding, providing the correct knowledge and develop positive attitude towards breastfeeding for mothers during pregnancy and further to postpartum breastfeeding. Working mothers should receive support to continue breastfeeding when they return to work.

KEY WORDS : EXCLUSIVE BREASTFEEDING/ WORKING MOTHER/
MATERNAL STRESS/ SOCIAL SUPPORT

130 pp. ISBN 974-04-5159-4